

לליקוטי מוהר"ן בפרשה

פרשת וישלח ה'תשפ"ב / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן תורה ד' (ח"ב אות י')

הילולת הבת עין/הרעידת אדמה והמגפה/לעשות סעודה ב"ב כסליו/בשביל מה יעקב שלח לעשיו מלאכים ממש/עשיו הוא בחינת 'אורות דתוהו' בלי כלים/ענין 'מקרה המלכים'/יעקב רוצה לתקן את אורות דתוהו/ענין ארבע מאות איש, מנחת יעקב והנשיקה עם עשיו/חנוכה הוא בחינת תיקון ה'תוהו'/אורות דתוהו בכלים דתיקון/מה צריך לתקן באורות דתוהו הרי הם נשארו בעולם האצילות/הסתכלות בנרות חנוכה/התחלת נס חנוכה מאברהם אבינו/פורים - גרים, חנוכה - בעלי תשובה/ ענין 'מעוה חנוכה'

הילולת הבת עין

א. היום ההילולה של ה'בת עין', רבי אברהם דב מאווריטש שהיה רבה של צפת והיה צדיק גדול מאוד. ידוע שמה שהצדיק אהב לעשות בחייו, כשרוצים לעשות לעילוי נשמתו כדאי לעשות את מה שעשה בחייו, ויש תועלת גדולה לאדם בזה שממשיך את מעשה הצדיק בעולם. ה'בת עין' עסק הרבה במצוה של הכנסת אורחים, ועשה סעודות לאנשים להאכיל אותם, וחילק הרבה מאוד צדקה. כשבא לבקר אותו השר מונטיפיורי, היתה לו התפעלות עצומה מאוד מכל החסד והצדקה שעושה הרב, והכל בלי לקבל שום שכר.

הנס ברעידת האדמה בצפת, לקח איתו את המגפה

ב. מפורסם הנס גדול עם ה'בת עין', בשנת תקצ"ז הייתה רעידת אדמה גדולה מאוד בצפת, וה'בת עין' עם התלמידים היו בבית המדרש בתפילת המנחה, והקירות רועדים, וכולם ככה מרגישים שעוד דקה הכול קורס ח"ו, ואז ה'בת עין' אומר להם: תתקרבו ותיצמדו אלי, וכולם הצטופפו סביב ל'בת עין', ומעוצמת הרעידה נפל חצי הבית-מדרש, וכולם היו צמודים לבת עין, ולאף אחד לא קרה כלום, ושום אבן לא פגעה באף אחד, והיה נס ממש עצום, ויצאו כולם בחיים (למרות שברעידת אדמה הזו נפגעו ונהרגו הרבה אנשים) רק קצת נייערו את הבגדים מהאבק וכולם ניצלו, וזה היה הנס הגדול עם ה'בת עין'. גם בזמן פטירתו בשנת תר"א היתה מגפה גדולה, וגם ה'בת עין' נדבק במגפה, אבל לפני שהוא נפטר הוא אמר: "אני הנפטר האחרון במגפה הזאת, אני לוקח את המגפה איתי". ובאמת כך היה, שבדיוק איך שהוא נפטר פסקה המגפה.

לעשות סעודה ב"ב כסליו

ג. הענין של צדיקים, שגם לאחר פטירתם עדיין ממשיך הזכות שלהם, ומקובל מאוד בכל תפוצות ישראל שכל מי שצריך ישועה שנודר נדר לעשות סעודה בהילולה של ה'בת עין', ביום י"ב כסלו. אני תמיד אוהב את הסיפורים ה'טריים' בני זמננו, לא רק סיפורים מלפני 100 ו-200 שנה, אלא דוקא סיפורים מהשנים האחרונות, שאנחנו עצמנו עדים לסיפורים האלה, שזה יותר מדבר אלינו ומאוד מאוד מחזק לשמוע אותם.

מסופר על משפחה טובה, משפחה ברוכה בהרבה ילדים מוצלחים, שהם חיתנו את כולם, חוץ מבן אחד שנתקע עם השידוך שלו, והוא הגיע כבר לגיל 40, שכבר לא פשוט למצוא לו את הזיווג. ואחותו שאהבה אותו מאוד, ורצתה שאחיה יתחתן, בשנת תשע"ח היא

נסעה לציין של ה'בת עין', והתפללה עליו ונדרה נדר, שאם עד כסלו התשע"ט בעז"ה אחיה יתחתן, היא תעשה סעודה לכבוד ה'בת עין'. וב"ה כך היה, מיד תוך זמן קצר הוא מצא את הזיווג שלו ואחר כמה חודשים הוא התחתן, והיא קיימה את הנדר שלה, וב"ב כסליו תשע"ט עשתה סעודה לבת עין.

עוד מסופר שלפני כשבועיים שנה, היה סוחר אחד שלא הצליח לו בפרנסה והיה לו קשה מאוד, וממש הגיעו לפת לחם. ואז הוא בא ביום י"ב כסליו יום ההילולה שלו להשתטח על ציון ה'בת עין', והתפלל שם בבכי גדולה מאוד, ולאחר מכן חזר הביתה. ואז ה'בת עין' אמר לו (בהלום): "היה לי תענוג גדול מהתפילה שלך בציין שלי", ואני באמת רוצה לעזור לך, עכשיו עדיין י"ב כסלו, קח מה שיש לך ותעשה סעודה לכבודי. והסוחר עשה כך וקיבץ את הגרושים האחרונים שהיו לו, וקנה אוכל לסעודה, והזמין את החברים שלו, ועשה סעודה ב"ב כסליו לכבוד הבת עין. וב"ה הוא קיבל ישועה, ע"י שהוא קנה כרטיס הגרלה וזכה בו. לכן כל מי שרוצה איזו ישועה כדאי להזמין חברים לעשות סעודה לכבוד ה'בת עין', ולקרוא חידושים מהספר שלו שמפורסם מאוד, ולבקש ולהתפלל לישועה.

בשביל מה יעקב שלח לעשיו מלאכים ממש

ד. היום נזכה גם ללמוד מהחידושים של ה'בת עין', ונקשר אותם לפרשת השבוע, וגם חידושים של על חנוכה בעז"ה. ונתחיל בשאלה המפורסמת על הפסוק (בראשית לב, ד): "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלָאכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו אֲרָצָה שְׂעִיר צֶדֶה אֲדָוָה אֲרָצָה". רש"י הקדוש אומר: וישלח יעקב מלאכים - "מלאכים ממש". ולכאורה קשה: א. הרי רש"י מפרש תמיד 'פשוטו של מקרא', והרי הרבה פעמים בתורה קוראים לשליחים 'מלאכים', ולמה רש"י מפרש שהכוונה מלאכים ממש? שזה לכאורה אינו 'פשוטו של מקרא'. ב. למה באמת הוא שולח לו מלאכים, שישלח לו כמה בריונים גיבורים, שהרי מה לעשיו ולמלאכים? וביאור הענין: רש"י באמת אומר 'פשוטו של מקרא'. ומאיפה הוא למד את זה? בסוף פרשת 'ויצא' כתוב (בראשית לב, ב-ד): "וַיַּעֲקֹב הֵלֵךְ לְדָרְפוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מְלָאכִי אֱלֹקִים: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב... מַחֲנֵה אֱלֹקִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנֵהם", וכך מסתיימת הפרשה. ומיד כתוב: וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלָאכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו - ומסמיכות הפסוקים רש"י לומד שמה כתוב "וישלח יעקב מלאכים", זה מלאכים ממש (ולא שליח כמו בשאר מקומות) ויעקב שלח לעשיו מלאכים ממש. וזה מאוד יפה. ושאלנו מה לעשיו ולמלאכים?

כדי לבאר את זה נביא מאמר מהאדמו"ר הזקן (רבינו שניאור זלמן מלאדי, שבי"ט כסלו זה חג הגאולה שלו) ויש ענין מאוד חשוב להזכיר תורה ממנו. הדברים שלו עמוקים ומתקשרים למה שאנחנו מדברים בשבועות האחרונים. ואפילו שהם מאוד גבוהים, נשתדל בס"ד להסביר ולהוריד את הדברים אלינו. אדמו"ר הזקן אומר דבר נפלא: כתוב: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלָאכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו וגו'", ויש לדקדק בפסוק במילה 'לפניו', שיעקב שולח את המלאכים לפניו, ואומר האדמו"ר הזקן שהכוונה ששולח יעקב למקום שיותר גבוה ממנו, וזה כבר חידוש עצום, שעשיו באיזה בחינה הוא אפילו יותר גבוה יעקב בעצמו, (אפילו שיעקב הוא 'שופריה דאדם הראשון', וע' בבא מציעא דף פד. וזה לא פשוט לומר דבר כזה).

עשיו הוא בחינת 'אורות דתוהו' בלי בלים

ה. וההסבר הוא כך: יש קשר יפה בין תחילת הפרשה לסוף הפרשה, ששם בסוף הפרשה מסופר על מי היו מלכי אדום. המקובלים תמיד אוהבים תמיד לעלות שישי (שהוא כנגד יסוד) אך בפרשת וישלח המקובלים אוהבים לקנות את עלית שביעי, ואפילו בדמים מרובים. ומה יש בעלית שביעי השבוע? שם יש את הז' מלכין קדמאין, מה הפירוש? שבעת המלכים הקודמים הראשונים, ויש בזה הרבה מאוד סודות בענין הזה של השבעה מלכים שבסוף הפרשה שלנו, שהם קדמו לבריאת העולם, וכבר נבראו בי"ז אלול ד'תוהו, שאז כבר קרה מקרה המלכים, וזה שבוע קודם שמתחיל בריאת העולם ביום כ"ה אלול יום ראשון של הבריאה.

ענין 'מקרה המלכים'

ו. 'מקרה המלכים' פירושו בקצרה: שהקב"ה גילה אורות עצומים שנקראים 'אורות דנקודים', משם 'בין' – האורות היוצאים דרך העינים, והאורות האלה היו כל כך גבוהים, עד שהכלים שלהם בעצמם לא היו יכולים להכיל את האורות האלה, ונעשה 'שבירת הכלים' (מאני תבירי), ואותם האורות נפלו הם ירדו למקום ששם עתיד להיות עולמות בי"ע (בריאה, יצירה, עשייה). וכל עבודת השם שלנו בכל הישית אלפיין – כל ששת אלפים שנה האלה, זה לברר את הברורים והניצוצות שיש בשבירת הכלים האלו.

איך במלכי אדום נרמזו דברים כאלו גבוהים

ז. וזה נרמז בתורה בענין של 'מלכי אדום'. ולכאורה איך במלכי אדום נרמזו כאלו דברים גבוהים? והביאור: עשיו היה בחינה של 'אורות דתוהו'. מסביר האר"י ז"ל (בשער הגלגלים הקדמה כ"ט) שאם עשיו היה מתוקן, הוא היה יותר גבוה מיעקב. וזה נרמז בזה שעשיו הוא בכור. ולמה? אומר האר"י ז"ל, כי יעקב הוא רק ספירת 'תפארת', ואילו עשיו הוא מספירת ה'חכמה' (שהיא הרבה יותר גבוהה). ולכן אם עשיו היה בסדר הוא היה מגיע יותר גבוה מיעקב אבינו. ואומר האר"י ז"ל שזו הסיבה שהראש של עשיו קבור במערת המכפלה, כי בראש של עשיו היו ניצוצות קדושה גבוהים מאוד, (אמנם בגוף הבהמי שלו, הוא היה טמא, אך בשכל שלו היו אורות מאוד גבוהים). עוד אומר האר"י ז"ל (ליקוטי תורה על עובדיה) שזו הסיבה שכתוב (בראשית כה, כח) "וַיֵּאָהֵב יַעֲקֹב אֶת עֵשָׂו בֶּן צִיד בְּפִיּוֹ", כי בפה של עשיו היה בחינת 'גר' בשלוש לשונות, כלומר שזה משהו שהוא יותר גבוה אפילו מהאבות הקדושים, אברהם בחסד, יצחק בגבורה, יעקב בתפארת, כל השבעה אושפיזין וכו', ואיפה נמצאים הגרים שהם כ"כ גבוהים? אומר האר"י ז"ל דבר מבהיל (אנחנו רק מצטטים מהאר"י ז"ל) שהסוד נמצא במילים 'וציד בפיו' – בפיו של עשיו. ולכן כתוב שיצחק אהב את עשיו, מכיון שיש אצלו ניצוצות קדושה עצומים במקום של הפה שלו. ואומר האר"י, שנשמות שלכן יש גרים שמגיעים מעשיו עם נשמות גבוהות ביותר. והוא מזכיר את ארבעת התנאים הקדושים: שמעיה ואבטליון, רבי מאיר, ורבי עקיבא. (יש עוד הרבה מאוד, אך האר"י מזכיר את ארבעת הצדיקים האלה).

יעקב אחרי שתיקן את עצמו רוצה לתקן את אורות דתוהו של עשיו

ח. אמרנו שבעשיו יש את הבחינה של אורות ד'תוהו', שזה הענין של המלכין קדמאין (המלכים הראשונים), ועל זה מסתובב כל ה'אדרא' ותורת הקבלה, ועבודת ה' שלנו, שהם בבחינת 'אורות דתוהו'. לפי זה אומר האדמו"ר הזקן חידוש יקר, "וישלח יעקב מלאכים לפניו" – מה זה לפניו? למדרגה שיותר גבוהה ממנו. יעקב הוא בחינת שם מ"ה – יעקב הוא בחינת התיקון שנמצא ב'תפארת', אבל עשיו הוא 'אורות דתוהו' יעקב שולח לומר לעשיו (לג, ה-ו): "כֹּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִם לִבִּי גָרָתִי וְאַחַר עַד עָתָה: וַיְהִי לִי שׂוֹר וַחֲמוֹר צָאן וְעֶבֶד וְשֹׁפֵחַ וְאֶשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאָדְנִי לְמַצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ" אומר אדמו"ר הזקן: "עם לבן גרתי" – זה בחי' לובן העליון, כמו שמוזכר באר"י ז"ל, ועשיתי כבר את כל התיקון שצריך לתקן, ובררתי את השור והחמור, שהן קליפות מאוד קשות, כמ"ש (דברים כב, י) "לֹא תִחְרַשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמֹר יִחְדָּו", והצלחתי לברר את זה, ויש לי גם את יוסף שהוא בחי' קדושת הברית, ויש לי גם את יששכר, שזה השלמות של התורה (כמ"ש: "ויששכר חמור גרם רבץ בין המשפּתים") – הגעתי לשלמות הכי גדולה בתיקון. ואם כן אומר לו יעקב לעשיו: הרי אתה לא 'צדיק גדול', אני רוצה ממך, שתשפיע עלי מה'אורות דתוהו' שלך, כדי שיהיה לך בלים דתיקון. ז"א יעקב אחרי שהוא תיקן את הכל, הוא רוצה לתקן את עשיו.

הגאולה מתעכבת כל זמן שלא יתגייח כל הגרים

ט. ומה באמת הסיבה שיעקב רוצה את כל זה? ידוע שהגאולה תלויה גם בענין בירור כל הגרים שנמצאים בעיקר בעשיו (מישמעאל אין לנו כמעט גרים, אבל מעשיו יש לנו הרבה גרים), ולכן הגאולה תלויה בזה, כמו שהבאנו מהגמרא (פסחים פז): שאומרת: שהקב"ה פיזר אותנו בארבע רוחות העולם, והענין שהקב"ה פיזר אותנו בד' רוחות העולם, זה כדי שיתווספו אלינו גרים, ורק כשנגמור את התיקון של הגרים אז יבוא משיח. כי מבואר בגמ' ביבמות (דף כד:) שאין מקבלים גרים לימות המשיח, ולכן צריך לגמור עם זה קודם.

הסברנו שזו הסיבה שמשם רבינו, הוא כל כך מתאמץ להוציא את הערב-רב ממצרים, וזו גם הסיבה שיעקב אבינו רואה את הקץ, ולא יכול לגלות את הקץ, ולכאורה יש להבין, הרי מיטתו של יעקב שלימה, וכמו שאומרים לו השבטים הקדושים "שמע ישראל (סבא) – ה' אלוקינו ה' אחד", "כשם שאין בליבך אלא אחד, כך אין בליבנו אלא אחד", כמובא בגמ' בפסחים (דף נו, ב), אז למה באמת יעקב אבינו לא מצליח לגלות את הקץ?

התשובה: נכון שיעקב מיטתו שלמה, הכול מצויין, אבל צריך עדיין לברר את כל ה'מלכין קדמאין', שהם כל ה'אורות דתוהו', שזה בחינת ה'גרים'. ואת האורות האלו של הגרים הם עדיין לא היו מבוררים בזמן יעקב. אלא שיעקב רבינו (כמו שידוע אצל כל הצדיקים שהם רוצים לגמור את העבודה כבר בחייהם), ולכן יעקב שולח מלאכים – "לפניו", אומר אדמו"ר" – למדרגה הגבוהה לפניו, כדי שיעקב ישיג את 'אורות דתוהו' שיש בעשיו, וע"י זה יהיה שלמות התיקון.

ענין ארבע מאות איש, מנחת יעקב והנשיקה עם עשיו

חגים שהיו צריכים לבוא אחר ביאת המשיח, אבל בגלל שהמשיח מתעכב כל כך, אז אי אפשר בלי לתת לנו כמה פירושים של ניסים מזמן המשיח?... ולכן נתנו לנו את חג חנוכה וחג פורים. ולכן הם חגים מאוד שמחים, והם לא בטלים לעתיד לבוא, כי באמיתות הם שייכים לעתיד לבוא.

'אורות דתוהו בכלים דתיקון'

יב. מה ההבדל בין החגים? אמרנו שהחגים שנוכחים בתורה הם חגים של תיקון, ואילו החגים של חנוכה ופורים הם חגים של 'אורות דתוהו', שזה שייך למשיח – שאז כבר יתוקנו 'אורות דתוהו'. כולם מכירים את השיחה המפורסמת של הרבי מחב"ד זיע"א (ניסן שנת תשמ"ה) שצריך לעשות באופן של 'אורות דתוהו בתוך כלים דתיקון', כי זה באמת הענין של משיח לתקן את האורות הגדולים והנפלאים, שלא תוקנו בכלים בזמן בריאת העולם, כי אדרבה נשברו הכלים וכנ"ל, והם יגמרו להיתקן ע"י משיח צדקנו.

אבל מה הפירוש שחנוכה ופורים זה ענין של תיקון 'אורות דתוהו'? חג פורים זה הכי פשוט, כתוב (אסתר ה, יז) "וַיְרַבּוּ מַעֲמֵי הָאָרֶץ מִתְּיָהוּדִים", וע' יבמות (דף כד:), שהלכה כדברי האומר שכולם גרים, גם 'גירי מרדכי ואסתר'. כל הכנסה של גרים תחת כנפי השכינה, זה הכנסת 'אורות דתוהו' לעם ישראל, ועם ישראל הם 'כלים דתיקון', כלומר שהגרים הם אורות מאוד גבוהים, (ובאמת זה גם הקושי שיש להם להסתגל, מכיון שהם עם אורות מאוד גבוהים, כל מי שמכיר גר רואה שיש לו אורות מאוד גבוהים) ומה צריך לעשות? להכניס אותנו בתוך כלים דתיקון. וזה ההסבר על חג פורים.

כיצד חנוכה הוא תיקון אורות דתוהו

יג. ומה ההסבר שחג חנוכה של סוד תיקון של 'אורות דתוהו'? הסברנו היות שחג החנוכה הוא חג כשהוא עוסק בענין של אור, והוא חג ששייך לעתיד לבוא, ולכן יש בו תיקון 'אורות דתוהו'. ממשך ה'בת עיני': "הנה ענין החנוכה הוא ענין בחינת 'תיקון דתוהו', וכמאמר הכתוב (בראשית א, ב-א): "וְהָאָרֶץ הִיְתֵה תְהוֹ וְבָהוּ וְגו'... וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהי אור וַיְהי אור". אומר הבת עיני: מה התיקון של 'אורות דתוהו'? זה 'ויהי אור'. וזה מרמז על האור של נר חנוכה, שעליו נאמר (משלי י, כג) "כִּי נֵר מְצֹה וְתוֹרָה אֹרֶךְ" – כלומר, זה שהארץ הייתה תוהו ובוהו, איך מתקנים את זה? "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהי אור". וכן עתה – איך מתקנים את 'האורות דתוהו'? על ידי הדלקת נר חנוכה.

אחד המאפיינים של חנוכה, שאנחנו שמים את החנוכייה במקום נמוך, מתחת לעשרה טפחים. (כל שנה יש לבני ביתי הרגשה לא נוחה עם זה, למה לשים את החנוכייה כמעט על הרצפה על מגש? אמרתי לה מה לעשות, כתוב בהלכה שצריך להדליק את החנוכייה בתוך עשרה טפחים כמובא בשו"ע סי' תרע"א ס"ו: "מניחו למעלה מג' טפחים, ומצוה להניחו למטה מ' טפחים"). וה'בן איש חי' אומר שצריך להניחה בגובה ז' טפחים (טפח זה 8 ס"מ x 7 ס"מ. כלומר בין ג' טפחים (24 ס"מ לבין י' טפחים) וכשיש את החנוכייה הגדולה מכסף הן כבר מגיעות לגובה הזה בעצמם. ולכן שמים על מגש ככה על הרצפה. וזה קשה, כי תחת עשרה טפחים זה מקום שאומרת הגמרא (סוכה דף ה.) שלא ירדה שכינה למטה מעשרה טפחים, ואם כן זה מקום שהשכינה כביכול לא שורה שם, ודוקא שם אנחנו מדליקים נרות

י. ואז חוזרים המלאכים, ואומרים ליעקב שזה לא בדיוק עובד כך עם עשיו. "וַיָּשְׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בְּאֵנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הַלֵּךְ לְקִרְאָתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ", כלומר עשיו עדיין לא במצב שאפשר לתקן איתו משהו. עדיין יש לו ארבע מאות איש עימו. רבינו מסביר בשיחות הר"ן (שיחה רמ"ב בשם המגיד מירושם), שהבחינה של ארבע מאות איש, זה 'רע עיני' (שזה גימטריא ארבע מאות) ולכן עשיו עדיין לא מתוקן בכלל. כי אורות הנקודים ששם הייתה השבירה – זה בא מהעיניים, ועשיו מביא ארבע מאות איש שהם בחינת 'רע עיני', ולכן אי אפשר להוציא ממנו שום דבר, אין לו עדיין רצון לזה.

ומה עושה יעקב? יעקב שולח לעשיו מנחה. וכדי להבין את הענין של המנחה, נלמד בהמשך בליקוטי מוהר"ן (ח"ב תורה ד' אות י') רבינו מסביר את הסוד של מנחת יעקב, שכל זה היה כדי ליצור רצון אצל עשיו, וכפי הנ"ל הכוונה כדי שיתרצה לתת לו את אורות דתוהו שבו, שהם נשמות הגרים. דהנה כתוב (בראשית לג, ד) "וַיִּרְץ עֵשָׂו לְקִרְאָתוֹ וַיַּחְבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צַוְּאָרוֹ וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ", ופירש"י: אמר ר' שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמי באותה שעה ונשקו בכל לבו, עכ"ל. והנה רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה י"ב) מאריך בענין הנשיקה של 'דיבוק רוחא ברוחא', והנה בנשיקה יש שאיבת רוח של הנושק מהנושק, וזו כוונת יעקב לשאוב מעשיו את אורות דתוהו שבקרבו, שהם נשמות הגרים הצדיקים שיש בו. וזה היה על ידי שעשיו הסכים לנשקו בכל לבו, כמו שמגלה לנו רשב"י. וכל זה היה בכח המנחה שעשתה 'רצון בעשיו כמו שגילה לנו רבינו הקדוש. וכל אלו סודות גדולים שיש להעמיק בהם הרבה מאוד, אשרינו שזכינו לגעת בזה.

חנוכה הוא בחינת תיקון ה'תוהו'

יא. כפי שהזכרנו היום זה הלילולא של הבת עיני, ונתחיל ללמוד את התורה של בעל ההילולא שכותב בדרושי חנוכה, ונראה איך הדברים מתקשרים לכל מה שדיברנו, כי נראה איך שהצדיקים כל אחד אומר איזה סוד, וכשמקבצים את כל הסודות האלה ביחד, (דברי האדמו"ר זקן, עם הדברים של רבינו, והסוד של הבת עיני), יוצא ממש מארג נפלא של חידושי תורה. אומר ה'בת עיני' בלשון זו: "הנה ענין החנוכה הוא בחינת תיקון ה'תוהו'". ומיד כשקראתי את המילים שלו זה כבר זה התקשר לי לכל מה שדברנו.

רק קודם נוסף שזה לא רק ענין של חנוכה, אלא זה גם ענין של פורים – גם חנוכה וגם פורים שניהם באים לתקן את ה'תוהו'. ונסביר בזה דבר עמוק: כל החגים שנוכחים בתורה: פסח, שבועות, סוכות יום הכיפורים, ראש השנה – הם חגים ששייכים ל'עולם התיקון' של נתינת התורה. לעומת זאת חנוכה ופורים הם חגים שלעתיד לבוא כמו שכתוב (במדבר משלי ט, ב) 'כל המועדים בטלים לעתיד לבא, אבל פורים ישאר גם לעתיד לבוא, וכתבו הרבה צדיקים שהכוונה גם על חנוכה, (כתוב במפרשים שיתבטלו' הכוונה שהם אמנם ימשיכו, אך הם יהיו טפלים ולא חשובים לעומת חג חנוכה ופורים). הסברנו פעם (בשיעורים ב'בית מאיר') שהחגים של חנוכה ופורים, הם הלוואה שהקב"ה הלווה לנו מהניסים שהוא עתיד לעשות לעתיד לבוא. כי באמיתות חנוכה ופורים הם

מסתכל על נרות חנוכה ושואב את האור הקדוש, לכן צדיקים היו יושבים ליד החנוכייה בזמן שהנרות דולקים, ומסתכלים בכזו השתוקקות על הנרות הקדושים, כדי לקבל את הקדושה הזאת.

התחלת נס חנוכה מאברהם אבינו

טו. עוד מוסיף ה'בת עין' ואומר: "והתחלת הנס של חנוכה היה באברהם אבינו, כמאמר המגיד ממעזריץ' (תלמיד הבעש"ט שהיה רבו של ה'בת עין) על הפסוק בעקדת יצחק (בראשית כב, ה) "וַיֹּאמֶר יְהוָה וְהָעֵר נְלַכָּה עַד כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשְׁבַּח אֱלֹהֶיךָ", אומר המגיד, מה זה "נלכה עד כה"? עד יום כ"ה בכסלו שזה חג חנוכה הקדוש. ולכן הדיבור של אברהם אבינו "נלכה עד כה" – עד כ"ה בכסלו ואז – נשתחוה ונשובה אליכם. לאיפה הם הלכו? לבית המקדש, כל הענין של חנוכה, זה חנוכת בית המקדש, כמו שמביא רבינו בלקוטי מוהר"ן (תורה ז' בחלק השני). וכל זה מתחיל ע"י אברהם אבינו, וזה מה שדרשו חז"ל (ב"ר פרשה יב, ט) "אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן קַרְתָּה, בְּהַבְרָאָם – בְּאַבְרָהָם, בְּזִכְרוֹתָיו שֶׁל אַבְרָהָם". ואומר הבת עין שהמילים בפסוק: תולדות השמים והארץ זה ראשי תיבות – 'תוהו'. כלומר, איך נתקנים תולדות השמים והארץ (ז"א איך מתקנים את אורות ד'תוהו)? – על ידי 'אברהם'. והוא ממשך ואומר עוד חידוש: אברהם זה בגימטריא רמ"ח (248), כנגד רמ"ח איברים, והמילה 'בהבראם' זה בגימטריא 250 – כמניין נר'. ואם כן, איך מתקנים את תולדות השמים והארץ (ר"ת 'תוהו') – ע"י 'בהבראם' (בגימטריא נר') ז"א על ידי נר חנוכה מתקנים את אורות ד'תוהו. וזה החידוש של בעל ההילולה הבת עין.

אברהם הוציא אותנו משנות התוהו לשנות התורה

יז. אבל עדיין צריך להבין מה באמת הקשר בין אברהם לבין הענין של נר חנוכה, לבין אורות ד'תוהו? ויש לבאר זאת על פי הגמרא הידועה בע"ז (דף טו). שאומרת: "ששת אלפי שנים היו עלמא, אלפיים שנה תוהו, אלפיים שנה תורה, ואלפיים שנים ימות משיח". ששת אלפים שנה שהעולם קיים, נחלקים לשלוש חלקים: בשנת אלפיים לבריאה הסתיימו אלפיים שנות תוהו, ואז התחילו אלפיים שנות תורה. אברהם אבינו נולד בשנת 1948 לבריאה (בתוך אלפיים של 'תוהו') ואם כן יוצא, שבשנת אלפיים לבריאה, אברהם היה בגיל 52. והגמרא אומרת חידוש: כתוב בפסוק (בראשית יב, ה) "ואת הנפש אשר עשו בחרן", וגמירי דאברהם בההיא שעתא בר חמשין ותרין (בן 52), למדנו שאברהם אבינו גייר גרים בגיל 52.

שימו לב היטב מה הדבר שמוציא מאלפיים שנות 'תוהו', לאלפיים שנות תורה? זה אברהם ושרה שמגיירים גרים, וכמו שהסברנו שעל ידי שמגיירים גרים, מוציאים את ניצוצות הקדושה של 'אורות ד'תוהו' שנמצא בעשיו, ומחזירים אותם לקדושה. נכון אצל אברהם אבינו עדיין לא היה עשיו, אבל זו אותה בחינה. ואם כן רואים שהמקשר בין 'תוהו' לבין 'תורה' זה הכוח לגייר גרים, וזה גם הסיפור של חנוכה. ע"י האור של חג חנוכה שאנחנו שואבים את האורות ד'תוהו, ע"י זה אנחנו מגיירים את ניצוצות הקדושה שננפלו עם הכלים שהם שייכים לבחינת אורות ד'תוהו ומכניסים אותם לקדושת ישראל, להשפיע עלינו את האור וזה הענין של חנוכה.

חנוכה? גם איפה מקום ההדלקה, על פתח הבית מבחוץ, בחוץ דייקא היינו מחוץ לכאורה למקום הקדושה הרגיל.

גם שיעור הזמן שצריכים הנרות לדלוק, עד שתכלה רגל מן השוק, וידוע שרבינו מסביר בלקוטי מוהר"ן (תורה י"ד אות י"ב), שהכוונה שתכלה רגל מן החיצוניים. כלומר שכל הסיפור של חנוכה הוא בא לטפל במקום של החיצוניים, ובמקום שלמטה מעשרה טפחים. והסיבה היא, שזה בדיוק הסיפור שנקרא אורות ד'תוהו, שהם נמצאים עדיין במצב של שבירת הכלים, ושם יש את הניצוצות של אורות ד'תוהו, אבל כיון שהם כלים שבורים, החיצונים מלובשים שם, ולכן זה שייך לעשיו והגוים. וכדי להוציא אותם משם אנחנו צריכים לרדת למטה למקום שלהם, שהם מתחת לעשרה טפחים. וזה הענין של חנוכה לתקן את הדבר הזה שנקרא אורות ד'תוהו'.

מה צריך לתקן באורות ד'תוהו הרי הם נשארו בעולם האצילות

יד. ממשיך ה'בת עין': "ואע"פ שבריאת העולם הייתה בראש השנה, מכל מקום ידוע ששלימות הבריאה הייתה אחר כך מעט מעט, ושלימות התיקון היה בחנוכה". אתה יודע מתי זה שלמות התיקון – אומר ה'בת עין? – בחג חנוכה. דווקא ע"י האור של הדלקת נר חנוכה, ע"י האור הזה משלימים את 'אורות ד'תוהו'. יש לי שאלה פשוטה, הרי ידוע שאורות ד'תוהו נשארו בגבול עולם האצילות. כלומר שלא קרה שום פגם באורות ד'תוהו עצמם, אלא רק בכלים שלהם, אז למה ה'בת עין, ורבינו אדמו"ר הזקן, מדברים על תיקון של 'אורות ד'תוהו', הרי האורות ד'תוהו מתוקנים בשלימות בעולם האצילות?

התשובה: אורות שאין להם כלים, זה נקרא שהם לא מתוקנים. זאת אומרת, אם האור לא יכול לפעול לזכך את הכלי שלו, כי אין לו כלי, מכיון שהכלי נשבר, זה לא טוב, זה דומה לרב בלי תלמידים, שרב כזה מועיל רק לעצמו, וזה לא טוב, לעמות זאת, שיש לו תלמידים, יש לו כלים, האורות של הרב יש להם כלים שיכולים לקבל ולהכיל אותם, אבל כשאין תלמידים, אין כלים, זה שום דבר. רבינו אמר פעם: "יש לי הרבה מאוד השגות, אבל יקר בעיני יותר, זה מה שאני מצליח להוריד לעולם, ומה שאני יכול לומר לכם". איזה השגות אני מעדיף? את ההשגות שאני יכול להוריד לכם, שזה עיקר, לא רק שיהיה 'אורות ד'תוהו', אלה עיקר הענין שיהיה כלים דתיקון.

בהסתכלות בנרות חנוכה שואבים מאורות ד'תוהו לכלים דתיקון

טו. וממילא עכשיו נבין דבר עמוק, שכשיש אורות ד'תוהו, ואין את הבחינה הזאת של כלים דתיקון, אי אפשר לעשות עם זה שום דבר והדבר העיקרי בחנוכה, זה הדלקת נרות חנוכה, שבהם אנחנו זוכים לעשות כלים ל'אורות ד'תוהו', ולקבל אותם. ולכן אנחנו עומדים ליד הנרות חצי שעה. מה הענין בזה? אנחנו רוצים לשאוב בעיניים שלנו מהאור שיש לנו מהחנוכייה הדולקת. ולמה אנחנו רוצים כל כך לשאוב מהאור הזה? כדי להכניס אותו בכלים דתיקון, כל יהודי ויהודי הוא בחינת כלים דתיקון, וזה שאתה עומד ליד הנרות ואתה שואב את האורות ד'תוהו שיש בנרות חנוכה, (שיש בהם טעמה מאור הגנוז כידוע בחסידות, ובאריכות בבני יששכר), זה עצמו הכנסת אורות ד'תוהו לתוך כלים דתיקון. מי זה הכלים לתיקון? זה האדם עצמו שהוא

פורים - גרים, חנוכה - בעלי תשובה

ית. עיקר הבעיה בחנוכה הייתה שהיו 'מתיוונים'. מה זה מתיוונים? זה ההיפך מהגרים, זה יהודים שח"ו יצאו מהדת ומתנהגים כמו יוונים. ומה עושים חשמונאי ובניו? מפסיקים את התופעה של המתיוונים, ומחזירים עטרה ליושנה, ועושים הרבה בעלי תשובה. ברגע שהחשמונאים ניצחו במלחמה נגד היוונים, היתה תנועת תשובה ענקית אצל המתיוונים, והחשמונאים החזירו אותם בתשובה להשם יתברך. יוצא שכל הסיפור של יוון היה לעשות את ההיפך מהגירות, לקחת יהודים כמו ב'מסיון' ולעשות אותם יוונים. ועל ידי האור של חנוכה החזרנו את המתיוונים חזרה לקדושה, שזה בחינת בעלי תשובה. בחג פורים יש יותר את הבחינה של גרים (ששם כתוב 'גרים מעמי הארץ מתיידיים'), ושני התיקונים האלה נמצאים ב'אורות דתוהו', ואברהם אבינו הוא זה שגורם את ההחלפה בין 'אורות דתוהו' של אלפיים שנה לבין אורות דתיקון.

עוד אומר ה'בת עין, אחרי שקיים אברהם את מצוות המילה אברהם אבינו יושב פתח האוהל, שזה המקום שמניחים בו את נרות חנוכה בפתח הבית, וזה הקשר בין אברהם לנרות חנוכה, ש'פתח האוהל' זה הבחינה של נרות ליד הפתח, (וכאמור 'בהבראם' גימטריא 'נר') שזה נר חנוכה, שהמקום שלו בחוץ בפתח הבית, וההסבר – שהחנוכייה צריכה להביא את מה שנמצא בחוץ, ולהכניס אותו לקדושה אל תוך הבית.

ארבע מאות שקל באברהם, וארבע מאות איש בעשיו

יט. יעקב אבינו ממשיך לעשות את התיקון של אברהם, כמו שכתוב (ישעיה כט, כב) "כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם". יעקב צריך להשלים את התיקונים של אברהם. אדמו"ר הזקן אומר עוד דבר עמוק, איפה נמצא השורש של ארבע מאות איש של עשיו? זה נמצא בארבע מאות שקל כסף שאברהם אבינו שילם לעפרון החתי וקנה את מערת המכפלה. ואומר הזוהר הקדוש באדרא רבא (ח"ג דף קכח:) מה זה ארבע מאות כסף, 'אלו ארבע מאות עלמין דכיסופיא' – עולמות של כיסופים, שזה השכר של הצדיקים, וזה נקרא העונג העליון. אבל כרגע זה בירידה מאוד גדולה, כי זה אצל עפרון, במקום העפר וצריך תיקון. ולכן אומר אדמו"ר הזקן, שהשורש של ארבע מאות איש של עשיו שבאים להילחם נגד יעקב, הם אותם ת' (ארבע מאות) עלמין דכיסופיא, של ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר, והם נתקנים אצל יעקב אבינו.

ויש לרמז את זה במה שכתוב (בראשית לג, טז) "וַיָּשָׁב בְּיָמָיו עֶשָׂו לְדָרְכָו שְׂעִירָה". אומר רש"י: "עשו לבדו, וד' מאות איש שהלכו עמו נשטמו מאצלו אחד אחד" (בראשית עח, טז). כיוון שהם ראו את כל הגדולה של יעקב ואת המלאכים, הם ברחו ממנו. ועל זה שהם ברחו מעשיו הקב"ה שילם להם על זה שכר, מתי שהיה המלחמה שדוד נלחם בגדוד העמלקי הוא הרג את כולם חוץ מארבע מאות איש שברחו על הגמלים, וזה השכר שהם קיבלו על ארבע מאות איש שברחו מעשיו. ורואים שיש כאן השתלשלות שמתחילה מאברהם אבינו, ויעקב הוא זה שצריך לתקן אותם. אברהם הוא נמצא בתפר בין אלפיים שנות 'תוהו' לבין אלפיים שנות תורה, ואיך הוא מתקן? ע"י שהוא מגייר גרים. אבל התיקונים של אברהם עדיין לא נגמרו,

כמו שכתוב (בראשית כו, טז) "וְכָל הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עֲבָדֵי אָבִיו בְּיָמֵי אַבְרָהָם אָבִיו סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים וַיְמַלְאוּם עֶפְרָיִם, וְכֵן: "וַיָּשָׁב יַעֲקֹב וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בְּיָמֵי אַבְרָהָם אָבִיו וַיִּסְתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם" (שם יח) מה פלשתים סתמו? כתוב באר"י ז"ל שהם סתמו את כל האורות שהיה בימי אברהם, כי בדיוק כשאברהם נפטר, עשיו יוצא לתרבות רעה בגיל 15, ז"א כל האורות הגדולים והתיקונים שעשה אברהם עם הגרים בפטירתו חזרו לקלקל, ומי שמנסה לתקן את העבודה הזו בעשיו (שיוצא לתרבות רעה בפטירת אברהם) זה יעקב.

אבל יעקב צריך להמשיך את את התיקון, ואת זה הוא עושה על ידי המנחה שנתן יעקב לעשיו, והיה בה תיקון מאוד גדול. הזכרנו את הזוהר הקדוש בפרשתנו (ח"א דף קסו:) שמסביר עמה שיעקב התחכם על עשיו שלקח לו את הבכורה ואת הברכה, (ואת זה עשיו הבין שהוא הפסיד), אך עיקר החכמה זה שהוא נתן לו את הדורון והמנחה, ועשיו בכלל לא תפס שיש לו ענין בכל זה, ואיך יעקב 'מכר' אותו בדבר הזה שנתן לו את הדורון. ויש לבאר בענין החכמה הנפלאה של יעקב כי נתן לעשיו בדיוק ארבע מאות שמונים בהמות, שזה בגימטריא 'שעיר' (אמנם אם נעשה חשבון בפסוקים יש 450, אלא שבגמלים נזכר רק שלושים גמלים, אבל יש גם את השלושים הנקבות שלהן, וביחד זה ארבע מאות שמונים), ויעקב גורם לו לקבל 'שעיר' – שזה שעיר המשתלח ביום כיפור, והוא נושא את כל עוונות בני ישראל, (כמ"ש ויקרא טז, כא): "וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם, וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וְאֵת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וַיִּנְשֵׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם וְגו'". וזה נשלח כמנחה מיעקב לעשיו, ובזכות זה כל שנה ושנה יש כפרה לעם ישראל. וזה הסוד של שעיר המשתלח.

המנחה לעשיו היתה לעשות 'רצון' בעשיו

כ. כתוב בליקוטי מוהר"ן (תורה ד' ח"ב אות י') "וְעַל כֵּן כִּשְׁרָצָה יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בְּעֶשָׂו אָמַר: "וְלִקְחַת מִנְחָתִי מִיָּדָיו". – המילה 'רצון' היא מאוד גבוהה, רצון זה ב'בתר' שזה המקיף של האדם, ספירת הכתר וישבת כמקיף על הראש, והיא מעל המוחין. הסברנו בשם האדמו"ר הזקן שכל הענין של עשיו זה הענין של האורות מקיפים ד'תוהו, שהם מאוד גבוהים, כי הם בכתר שזה מקום גבוה, שאי אפשר להשיג אותו. והוא מוסיף עוד חידוש, שזה בח' ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר, ו'סוחר' זה ה'כתר' שעושה סחור סחור. ופה אנו רואים את זה גם כן בתורה של רבינו, שרבינו אומר שצריך לעשות 'רצון' בעשיו, כלומר לקחת ממנו את האורות המקיפים שהם, בחינת ה'רעותא' (רצון), שהוא נקרא 'אורות דתוהו'.

ולמה זה כך? שימו לב, כל הרצונות שלנו זה 'אורות דתוהו' כלפינו, מה שאנו עושים בפועל זה הכלים דתיקון, אבל לפי הרצון שלנו, אנחנו רוצים ביום אחד ללמוד את כל הש"ס, וגם להיות הצדיק הכי גדול, יש לנו הרבה אורות ד'תוהו' ברצונות שלנו. אבל העיקר הוא להוריד אותם לכלים דתיקון. ונראה איך רבינו הקדוש כל מילה אצלו זה ברוח הקודש. ואומר רבינו: "וְעַל כֵּן כִּשְׁרָצָה יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בְּעֶשָׂו אָמַר: "וְלִקְחַת מִנְחָתִי מִיָּדָיו, כִּי עַל כֵּן רֵאִיתִי פִּנְיָךְ כְּרֵאת פְּנֵי אֱלֹקִים וְתַרְצִנִּי". איך משיגים את הרצון בעשיו? ע"י שנותנים לו מנחה ודורון. על ידי המנחה הזו של ארבע מאות שמונים בהמות שנתן יעקב לעשיו, היא עשתה רצון בעשיו.

ענין 'מעוֹת חנוכה'

כב. אמרנו שה'בת עיין' מבאר שהכל מתחיל באברהם, כמו שהסברנו אברהם התחיל את הסוגייה של חנוכה 'באברהם' – גימטריא 'נר', וכתוב: "והוא יושב פתח האוהל" בחינת האורות של נרות שמניחים בחוץ. הכול טוב ויפה. אבל עדיין בזמן פטירתו של אברהם, עשוי יוצא לתרבות רעה, וכל התיקון של אברהם עם הגרים, זה מחזיק רק בימי חיי אברהם, ומי שמשלים את התיקון, ומשאיר את התיקון עד לעתיד לבוא, זה יעקב אבינו. וזה מה שכתוב: "יעקב אשר פדה את אברהם" – יעקב משלים את התיקון של נר חנוכה, והדבר הגדול שיעקב אבינו עושה, שהוא שולח מנחה לעשוי, שזה הבחינה של "וְנוֹגְשֵׁיךָ צְדָקָה", וגם כשנותנים לגוים ומלכות הרשעה את המסים ואת הארנוניות, הקב"ה מחשיב לנו את זה כמו צדקה, וע"י זה פועלים את הבחינה של ה'רצון' שבעשוי, כדי להשיג את את הענין של אורות דתוהו ולהכניס אותם בכלים דתיקון.

וזה גם הבחינה של מעוֹת חנוכה שמחלקים לילדים מעוֹת חנוכה, ולא דווקא לעניים אלא מחלקים ונותנים לילדים ולחברים מעוֹת. זאת אומרת שאנחנו עושים צדקה שהיא כבר יותר גבוהה. יש בחינה של צדקה לתת צדקה לעניים, זה צדקה של עולם התיקון, אבל יש צדקה יותר גבוהה, שנותנים צדקה גם למי שלא חסר לו. כמו מה שנותנים לאדמו"ר ולרב צדיק מעוֹת, הרי יש לצדיק כסף, הוא לא צריך את הכסף שלך, אבל זה בחינה של תיקון יותר גבוה, אפילו מבחינה של צדקה, כי זה כבר שייך לבחינה של 'אורות דתוהו', כמו הענין של: "וְנוֹגְשֵׁיךָ צְדָקָה", הרי לגויים לא חסר להם כסף, וגם זה נקרא בחינת צדקה, אבל אנחנו לא רוצים לתת לגויים, ולכן אנחנו עושים את זה במעוֹת חנוכה.

בזה שבחנוכה נותנים מעוֹת חנוכה, זה כבר בחינה של יעקב אבינו. הדלקת נר חנוכה זה בחינת אברהם. הבחינות היותר גבוהות, זה בכלל מנהג, והם לא חלק מהמצווה ומהחיוב של שו"ע, הן הרבה יותר גבוהות, וזה הענין של חלוקת מעוֹת חנוכה שנותנים לילדים ונותנים לחברים שזה בחינה של צדקה של אורות ד'תוהו', זה נמצא ביעקב אבינו שהוא נותן מנחה לעשוי, וע"י זה יעקב מצליח לקחת מעשוי את כל נשמות הגרים שיהיו בהמשך הדורות. כל מה שיעקב אבינו עושה בזה, זה ענין של 'תן וקח', קח את המנחה, ותן לי את נשמות הגרים. תן לי את שמעיה ואבטליון, תן לי את רבי עקיבא, את רבי מאיר, תן לי אונקלוס, וכל זה ע"י המנחה שיעקב נותן לעשוי והוציא ממנו את האורות ד'תוהו' ומכניס אותם בכלים דתיקון.

שבת שלום ומבורך עריכה: ליאור גבע

(מוקדש לע"נ צביה בת סאלם – צדוק בן צאלח – חיים בן מוסא ז"ל ת.ג.צ.ב.ה)

לעילוי נשמת אברהם פואד בן אילנה הלה ז"ל / ולעילוי נשמת: חממה בת סאלם ז"ל)

ורבינו אומר: "...כי על כן ראיתי פניך פראת פני אלקים ותרצני". ע"כ. נזכר כאן בחינת שם 'אלקים', "כראות פני אלוקים" – "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ, והארץ הייתה תוהו ובוהו" – אורות ד'תוהו' הם נמצאים בשם 'אלוקים', מכיון ששם היתה שבירת הכלים, ולכן יעקב אומר לו: "כי על כן ראיתי פניך פראת פני אלקים – ותרצני" – אני רואה בכך את האורות ד'תוהו', וע"י שנתתי לך את המנחה, אז – "ותרצני" – אני אוכל להשיג ממך את בחינת ה'רצון', את האורות ד'תוהו', שהם כלולים בשם 'אלוקים', והם אורות גבוהים ונסתרים ביותר, ואצלך הם בבחינת שבירת הכלים, אבל לי – יעקב שיש כלי התיקון, אני רוצה אותם כדי לקחת אותם.

ממשיך רבינו ומסביר: "כי גם מה שנותנין (ממון) לעפ"ם, הוא גם כן בחינת צדקה, כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה (פ"א פ"א ט.) "וְנוֹגְשֵׁיךָ צְדָקָה" (ישעיה ס, יז), ועל ידי צדקה נעשה רצון פנ"ל. ל"הו שאמר לו: "ולקחת מנחת מדי", ה'ינו צדקה בחינת (מלאכי ג, א) "מגישי מנחה בצדקה". כלומר, בחינת הצדקה, היא שמגלה את הרצון שהם בחינת אורות המקיפים שצריכים להוציא מהגוי.

יעקב נותן לעשוי מנחה טמאה וקרבת לא שחוטם

כא. אדמו"ר הזקן (תורה אור בפרשתנו) אומר שהבחינה של יעקב בנתינת הבהמות, זה היה כמו קרבנות. רק מה ההבדל בין קרבנות רגילים בבית המקדש, לבין הבהמות שנתן לו יעקב? מסביר אדמו"ר שני הבדלים: בבית המקדש אנחנו מקריבים קרבן כשהוא כבר שחוט, וכן רק בהמות טהורים. ולעומת זאת יעקב נותן לעשוי דווקא בהמות חיות, וגם כן בהמות טמאות. זאת אומרת שכשמטפלים באורות ד'תוהו' זה קורבנות מסוג אחר. והוא מסביר ששם במקום של אורות ד'תוהו', אין כבר הבדל בין בהמה טהורה לבהמה טמאה. והראיה מהחזיר, שהוא הסמל של עשוי, שאף הוא עתיד לחזור להיות כשר כשעשוי יתקון. ורואים כאן את הסוד הגדול הזה – אומר אדמו"ר הזקן – שאפילו בהמה טמאה כמו חזיר, כשאתה מתקן את האורות ד'תוהו' שלה, אז אפשר להכניס אותה לקדושה, ולכן לעתיד לבא הוא כבר יהיה כשר.

וזה גם הענין של סעודתו של משיח, ששם יהיה שור הבר והלוייתן, (הלוייתן לא כשר, ושור הבר לא ברור אם הוא כשר) וגם שלא שחטו אותו אלא עם הסנפיר, כמובא במדרש (ויק"ר פרשה יג, א) "חידוש תורה מאתי תצא" – שזה הענין שבימות משיח יתבטל הכשר והטרף, הטמא והטהור, האסור והמותר, החייב והזכאי, כל זה יתבטל, כי אז כבר יהיה בחינה של אורות ד'תוהו', ולכן אע"פ שתמיד כדי לאכול בשר, צריך לשחוט שחיטה כשירה, יעקב אבינו שולח לעשוי דווקא בהמות חיות כמנחה וכקרבן, ולא שחוט (כמו בבהמ"ק) ושולח לו גם בהמות טמאות. וכל זה למה? מסביר האדמו"ר הזקן בגלל שיעקב רוצה להגיע לבחינת – "מלאכים לפניו" – גבוה גבוה במקום של האורות ד'תוהו', ושם לעשות את ה'רצון' בעשוי, כדי להוציא ממנו את האורות ד'תוהו', ולהלביש אותם בתוך הכלים לתיקון של יעקב אבינו.